

AYOLLARDA ALLOPETSIIYA KASALLIGINING UCHRASHI VA DAVOLASH USULLARI

Ilmiy rahbar: **Djalilova Sojida Hamrayevna**

Tibbiy psixolog (PhD)

Egamberganova Sevinch Faxriddin qizi

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti

„Beauty Aesthetics” yoʻnalishi 4-kurs

Annotatsiya: Ushbu maqolada ayollarda uchraydigan alopetsiya kasalligi va davolash usullari haqida maʼlumot berilgan. Ayollarda alopetsiya (soch toʻkilishi) koʻpincha genetik, gormonal oʻzgarishlar, stress yoki sogʻliq muammolariga bogʻliq boʻlib, turli shakllarda namoyon boʻladi. Ushbu kasallikni davolashda minoksidil, kortikosteroidlar, kabi tibbiy preparatlar, shuningdek, PRP terapiyasi qoʻllanilishi mumkin. Tabiiy usullar sifatida tuzli, shakarli skrablar, aloe vera kabi oʻsimliklardan foydalanish mumkin. Soch sogʻligʻini yaxshilash uchun, shuningdek, muntazam massaj, stressni boshqarish va vitaminlar bilan boyitilgan sogʻlom ovqatlanish muhim hisoblanadi.

Kalit soʻzlar: polikistoz, minoksidil, menapauza, androgen alopetsiya, vitamin

Alopetsiya (alopecia) — sochning toʻliq yoki qisman yoʻqolishi boʻlib, bu holat koʻplab sabablar bilan bogʻliq boʻlishi mumkin, masalan, genetik omillar, stress, yuzaga olib chiqadi.[1] Ayollarda alopetsiya kasalligi koʻproq uchraydi, chunki bu kasallik turli xil fiziologik oʻzgarishlar va stress faktorlari bilan oʻrtacha bogʻliq boʻlishi mumkin. Statistika maʼlumotlariga koʻra, ayollarning 79 foizi yoshi bilan ular soch toʻkilishining koʻpayishi muammosiga duch kelishadi. Odatda, bir kishi kuniga 100 tagacha sochni yoʻqotadi va koʻproq soch toʻkilishi patologiya hisoblanadi.[1]

Alopetsiyaning turlari:

1. **Androgenetik alopetsiya:** Bu soch toʻkilishining eng keng tarqalgan turi boʻlib, u genetik omillar bilan bogʻliq. Ayollarda bu holat koʻpincha menopauza yoki gormonal oʻzgarishlar davrida yuzaga keladi.

2. ***Allopecia areata***: Bu kasallik immun tizimi soch follikulalarining hujum qilishi bilan bog'liq. Natijada, sochlarning o'zgarishsiz to'kilishi kuzatiladi

3. ***Telogen effluvium***: Bu stress yoki organizmning boshqa katta o'zgarishlariga javoban yuzaga keladigan vaqtincha soch to'kilishidir.

4. ***Scarring alopecia***: Soch follikulalari doimiy ravishda shikastlanib, sochlarning yo'qolishiga olib keladi.

Алопетиyaning sabablari:

- Genetika: Androgenetik alopetsiya ayollarda genetik omillar bilan bog'liq bo'lib, bu sochlarning noziklashishi va to'kilishiga olib keladi.
- Gormonal o'zgarishlar: Menopauza, homiladorlik yoki tug'ruqdan keyin o'zgarishlar gormonal balansni o'zgartiradi va bu alopetsiyaga olib kelishi mumkin. Menopauza davrida soch to'kilishi ko'plab ayollarda uchraydigan muammo bo'lib, bu gormonlar darajasidagi o'zgarishlar bilan bog'liq. Menopauza — bu ayollarda menstruatsiya to'xtashi va reproduktiv tizimning funktsiyalarining tugashi bilan tavsiflanadigan tabiiy jarayon. Ushbu jarayonda gormonlarning darajasi pasayadi.
- Stress: Stress soch to'kilishini keltirib chiqarishi mumkin. Ayniqsa, kuchli psixologik yoki jismoniy stresslar organizmning normal ishlashiga ta'sir qiladi.
- Ozuqa moddalari yetishmasligi: Temir, vitamin D, biotin yoki sink kabi ozuqa moddalarining yetishmasligi soch to'kilishiga olib kelishi mumkin.
- Tibbiy kasalliklar: Ba'zi kasalliklar, masalan, qandli diabet, tiroid bezining ishlashidagi muammolar yoki autoimmun kasalliklar alopetsiyaga sabab bo'lishi mumkin.[2] Alopetsiyani davolash juda murakkab jarayondir. Asab va endokrin

tizimlarning funktsiyalari, ovqat hazm qilish trakti, jigar, buyraklar, funktsiyalarining buzilishi ham alopetsiyaning rivojlanishiga olib keladi.[2]

Davolash usullari:

Allopetsiyaning davolash usullari kasallikning turiga, sababiga va darajasiga bog'liq bo'ladi. Quyidagi usullar ko'pincha samarali bo'ladi:

1. Medikamentoz davolash:

- Minoksidil: Bu dori preparati, soch follikulalarining faolligini oshirib, sochning o'sishini rag'batlantiradi.

- Spironolakton: Androgenetik allopetsiyada gormonlar bilan bog'liq muammolarni bartaraf etish uchun ishlatiladi.

- Kortikosteroidlar: Alopecia areata kabi kasalliklar uchun immun tizimining haddan tashqari faoliyatini kamaytirish uchun qo'llaniladi.

2. Plazma boyitilgan terapiya (PRP): Bu davolashda bemorning o'z qonidan olinadigan plazma soch follikulalarini stimulyatsiya qilish uchun ishlatiladi.

3. Soch transplantatsiyasi: Jiddiy allopetsiya hollarda sochlarni qayta ekish operatsiyasi samarali usul bo'lishi mumkin.

4. Xalq tabobati: Ba'zi ayollar tabiiy usullarni, masalan, aloe vera, kokos yog'i, soch maskalari va boshqalarni qo'llashni afzal ko'rishadi. Ammo bu usullar ko'pincha vaqtinchalik yordam beradi va ilmiy tasdiqlanishi zarur.

5. Ozuqa moddalarini qo'llash: Vitaminlar va minerallarni, masalan, biotin, vitamin D va temirni qo'llash, sochlarning o'sishini qo'llab-quvvatlashi mumkin.

6.[3]Tashqi tomondan qo'llash uchun qizil qalampir nastoykasi va kanakunjut moyi tavsiya etiladi.[3]

Ayollarda allopetsiya turli sabablar tufayli yuzaga kelishi mumkin, va uni davolashda individual yondashuv zarur. Kasallikning turi va og'irligiga qarab, turli usullarni qo'llash kerak. **Shifokor bilan maslahatlashish va to'g'ri davolash rejasi tuzish muhimdir.**

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Д.К. НАЖМУТДИНОВА, к.м.н., доцент, Т.В. ТАХА, к.м.н., РГМУ, Москва
Алопеция: диагностика и лечение
2. Olsen E.A., Messenger A.G., Shapiro J., et al. Evaluation and treatment of male and female pattern hair loss. // J. Am. Acad. Dermatol.— 2005.— Vol. 52, №2.— P. 301—311.
3. Клиническая дерматовенерология в 2-х томах. Под ред. Ю.К. Скрипкина, Ю.С. Бутова.— М: ГЭОТАР-Медиа, 2009.— т. 1.